

Txiki

Txomiñ-ikasle

Iñaki Olzakar Pirmin, Irakasle Apaizoa

Bizkaieraz

1931

A.T.V.
5727

APORTACION

de la Excma. Diputación Provincial de Guipúzcoa en la Fiesta del Libro de 1967

2

«.....vehículo de la enseñanza del idioma a las nuevas generaciones, por el valor histórico del euskera y por la riqueza lingüística que supone para un país el que sus moradores puedan expresarse y entenderse en más de un idioma; sobre todo cuando, como en nuestro caso, la continuidad de la lengua vernácula se impone, en evitación de que pudiera desaparecer uno de los idiomas más antiguos del mundo.»

(Del acuerdo de la Excma. Diputación Provincial de Guipúzcoa, de 25 de octubre de 1966, sobre petición al Ministerio de Educación y Ciencia, del establecimiento del estudio del vascuence en la enseñanza primaria.)

M - 14571
R - 7572

Ituriotz'tar Pirmin, Irakasle Apaizak

TXOMIÑ - IKASLE

Euzko - umiei irakurtzen
erakusteko lenengo Idaztia

Информація Правилів державного Адміністративного

ЕДАКІЛ-ІМОХІ

Інформація про заснованість - [зареєстровані](#)

Інформація про заснованість - [зареєстровані](#)

Інформація про заснованість - [зареєстровані](#)

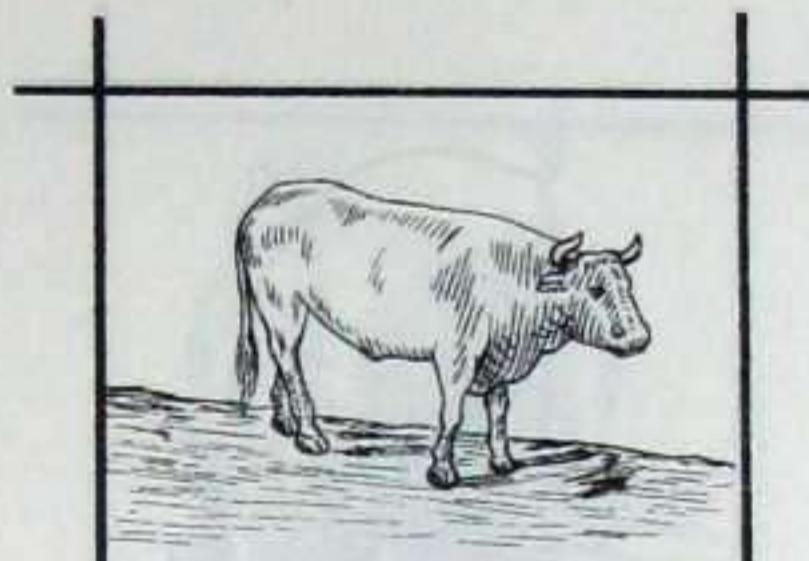
ІДАКІЛ-ІМОХІ

Інформація про заснованість - [зареєстровані](#)

Nere amaren oroimenaz.

EGIŁEAK.

i

i

idia

igala

i

intxauŕa

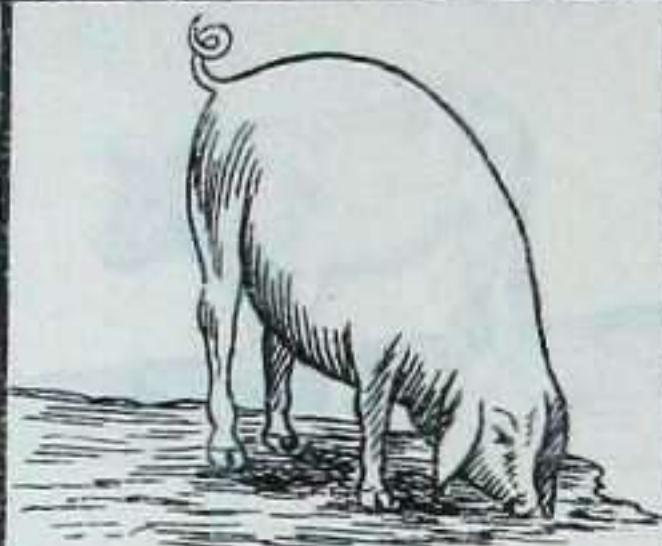
i

ilaŕa

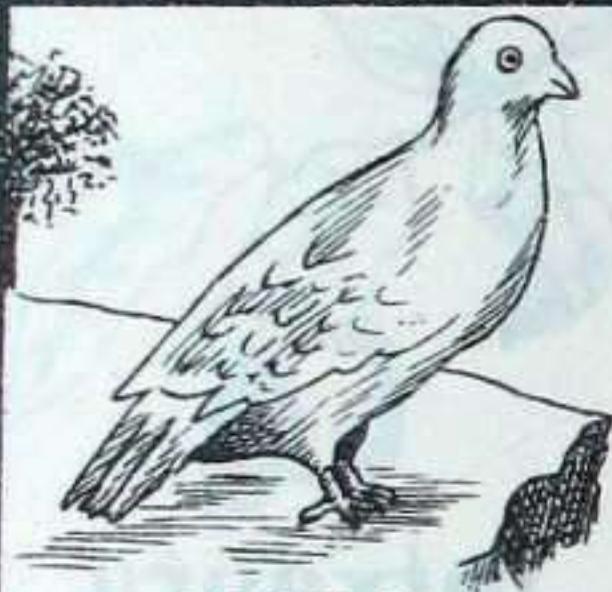
i

u

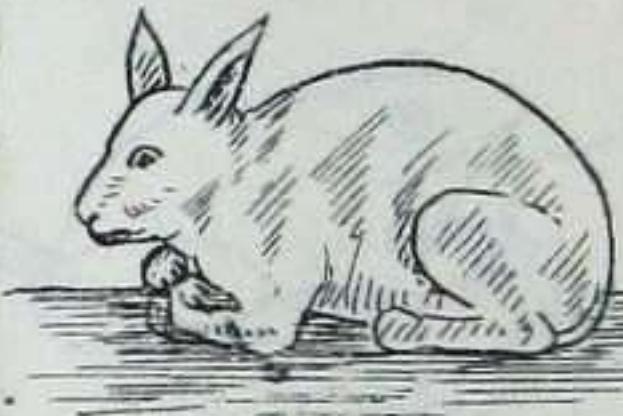

u

urdea

u

usoa

untxia

u

umea

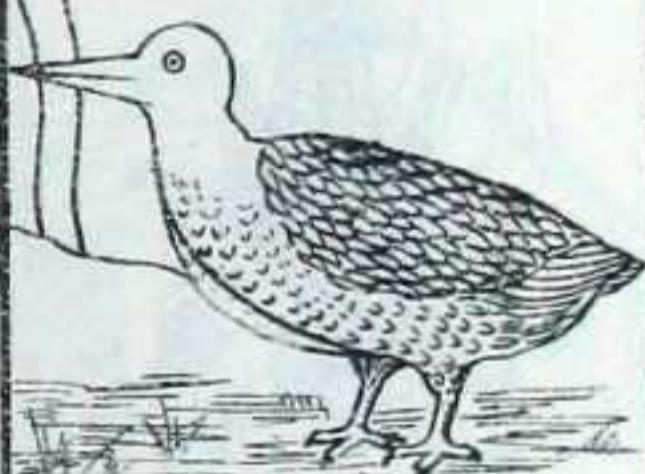
u

olaŕa

ontza

olagoŕa

oŕia

a

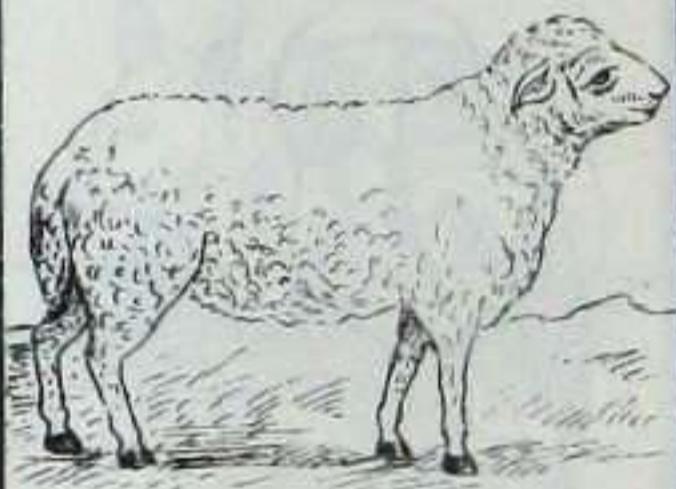
a

artza

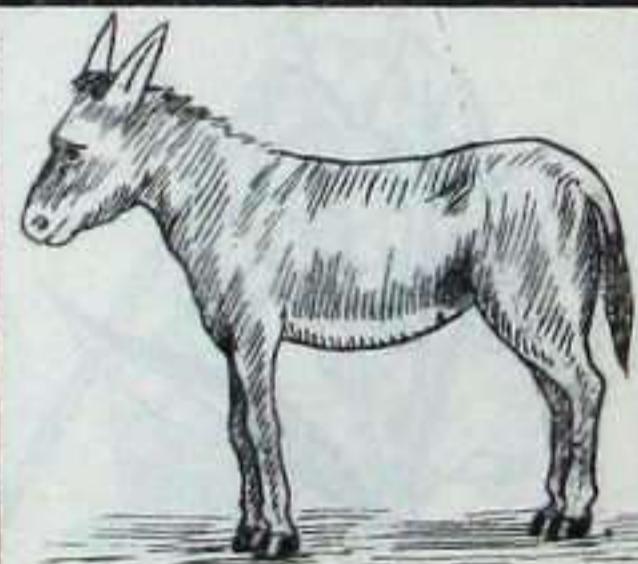
artoa

a

ardia

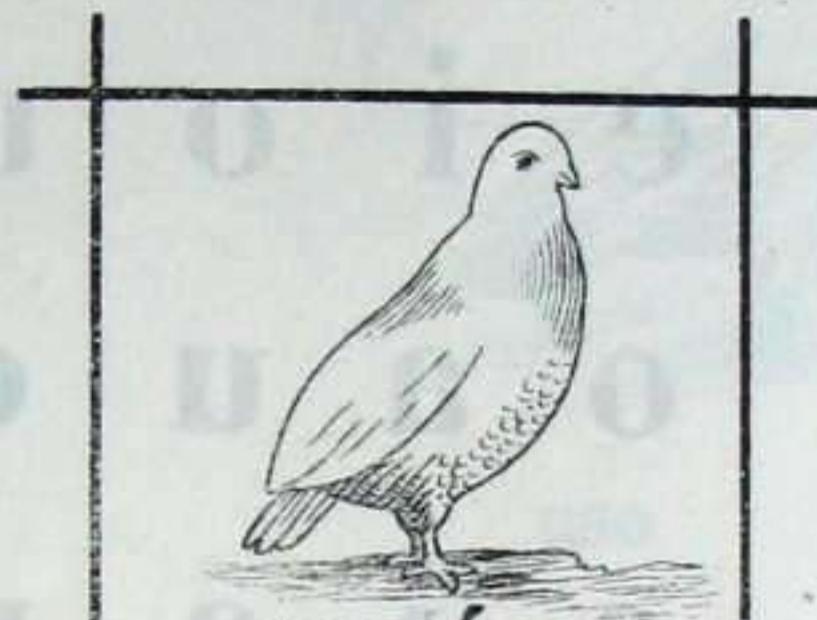
a

astoa

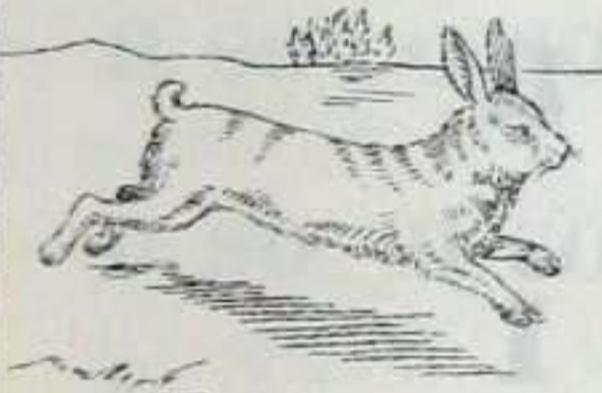
a

E

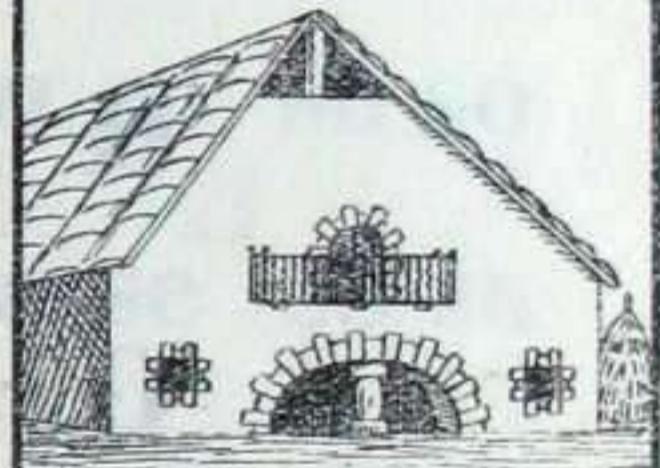

E

epeŕa

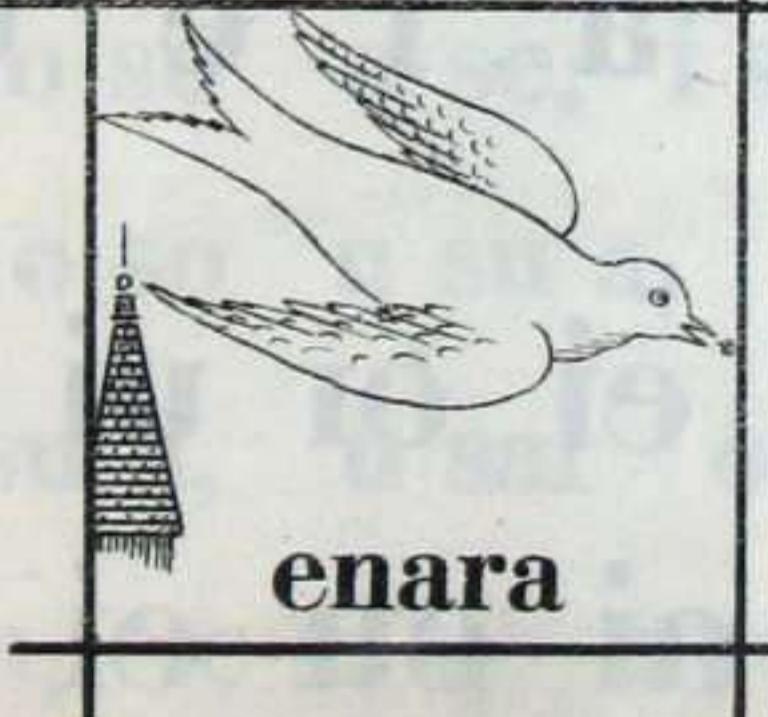
E

etxea

erbia

E

E

enara

o i a e u

a e i o u

i o a u e

e o i a u

u e o i a

o e a u i

u a i e o

au ei oi ui eu

oi ai eu ei au

ui oi ei eu ai

uso

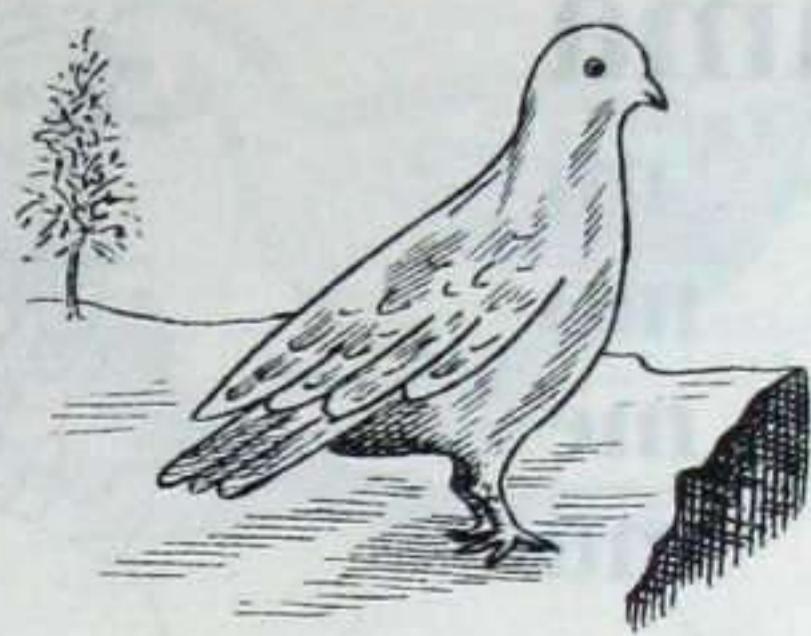
sa

si

se

su

s

uso

u so o so i so o so u so su so

o so u so a so i so a se so sa

i so o so so so u so u su a se

u so a o so a se, i sa si a si

sa si a o so u su a, a si a sa

u si u su a, u sai o so a, sei

a sa-a sa, e si a, u so a a se

so si sa se su

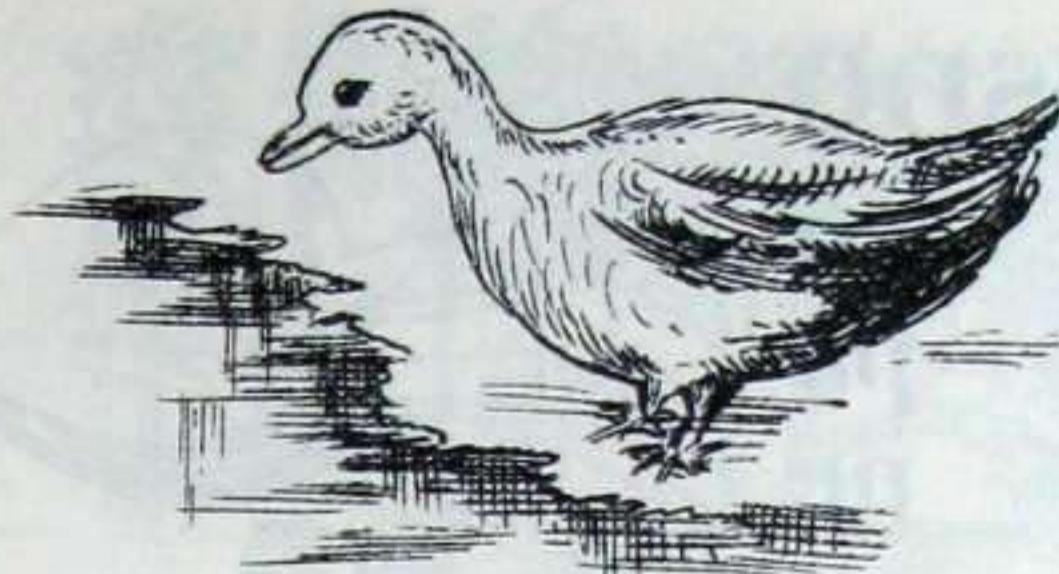
ama
mi
mo
me
mu
m

ama

a ma, a ma ma, u me, mo su,
a ma ma a ma mo su, sei u me,
a ma sei u so, a ma o so a,
o so u me a, sa si me a, u so
e me a, su ma u su a, ma mi
a ma, sa si me a, a ma sei
mo su, su ma o so a, e si a,
sa ma, a ma sei u me a se

ate
to
ti
ta
tu
t

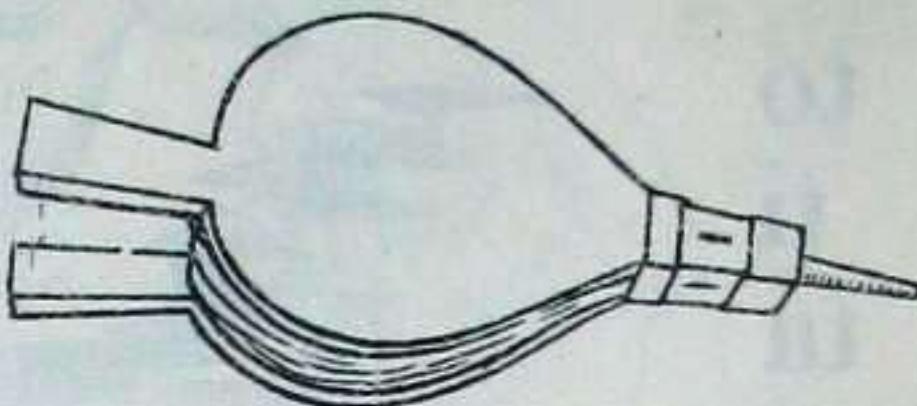

ate

o te, a te, i to, e ta, o toi,
sa ta a si a, a te a se a, me ta,
u so a, sei sa ta o sa tu e ta
a ma sei me ta, u me a se a,
o toi ai ta tu a, ma mi a a mai tu,
ai ta e ta a ma mai ta tu,
a te a au si, u sai a su ma u,
a te a su ma u, se me mai te a
sos, sis, sas, ses, sus
mis, mos, mas, mus, mes
tos, tis, tas, tus

auspo

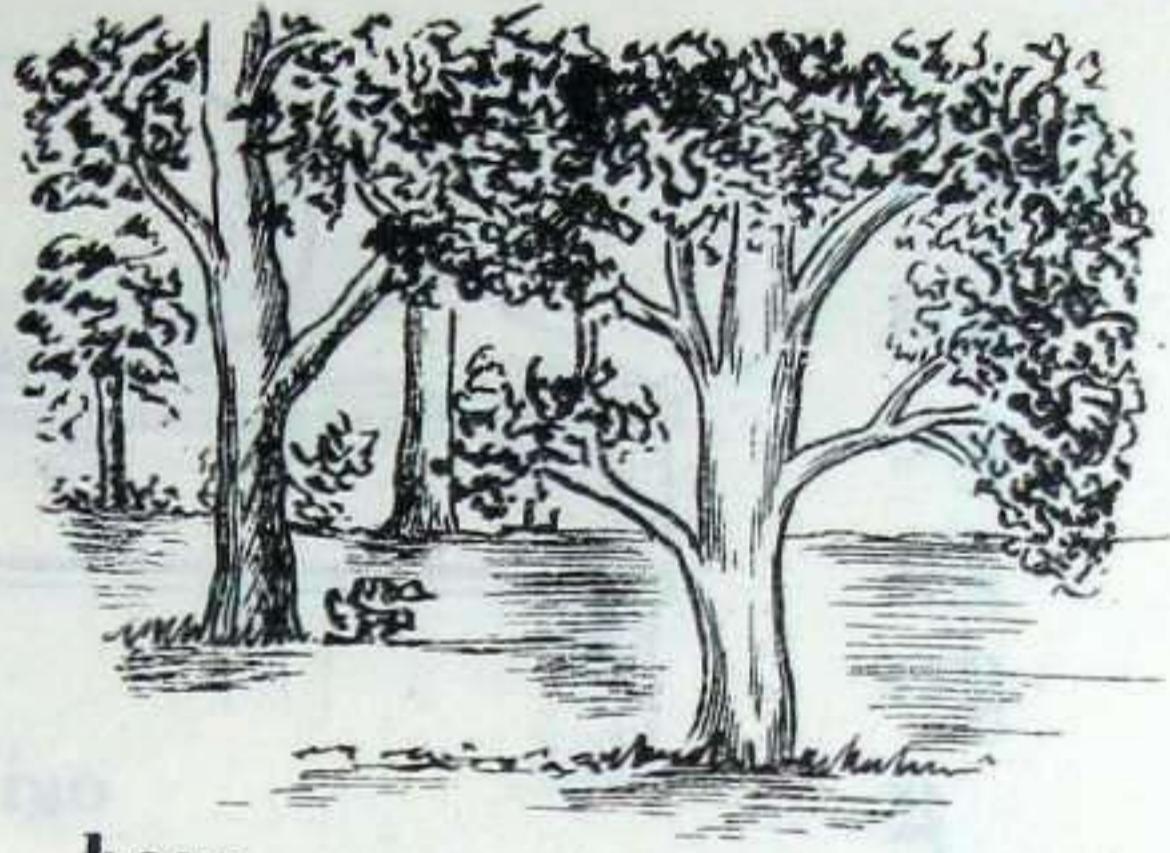
pi
pa
pe
pu
p

auspo

aus po pi pi pu pu
pi pi a, pi pi tu, su mau to po
a ma ma, se me a to pau,
a ma pu pu a, ma mi a a mai tu
a te a pi pi tu, as to a i to, sa ta
me a, aus po a to pau, a ma sei
as to i to, sei a te pi pi tu,
aus po a au si, u me a a m a
ta ai ta a pa pa
pos, pis, pas, pus, pes

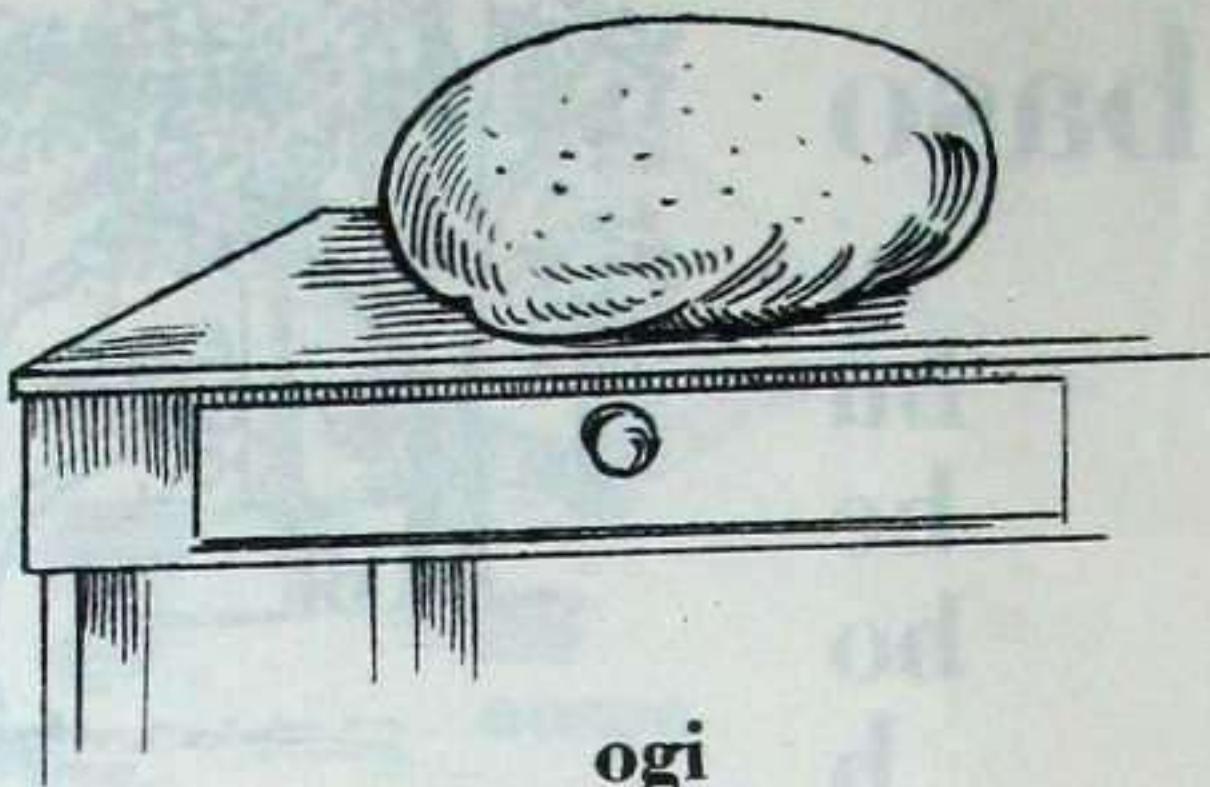
baso
bi
bu
be
bo
b

baso

ba so, be so, a o be te a,
ba so o be a, be sa pe a, sa si
u su a, be so be te - be te a,
se me o be a, a te a to pa u,
as to a be ti be te ta, u m e ba po
be te a, ma mi o be a, ai ta,
a ma ta a ma ma, be ti be te ta,
i bai o be a au, bi bei, ma mi
o be a, bei a a se, u me a a si
bas, bus, bes, bis, bos

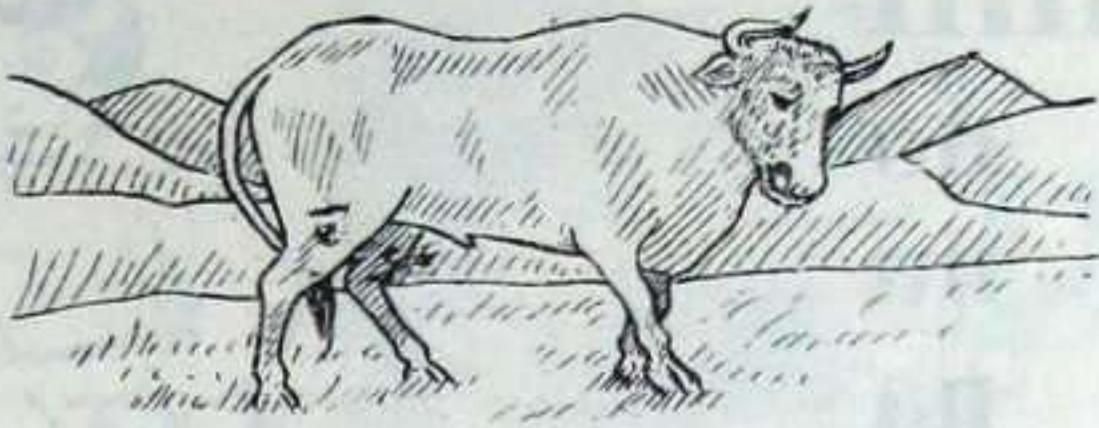
ogi
gu
ge
ga
go
g

ogi

o gi, e go, i go, a ga
a ma ba ge u me a, pa go a
pi pi tu, su ge a ta u so a, se me a
go se tu, a se go se a, ma mi
ba ge o gi a, se me go ga ti a,
u me a go se tu ta ai ta a se tu,
ba so be te a, a ma go go ba ge,
a ma bi ogi, be so ba ge o sa ba
su ge a go se tu ta u so a a se
gas, gos, gis, gus, ges

idi
do
de
da
du
d

idi

i di, e do, bi de, da go
uso a ego bage da go, bi de a
as ma tu, idia a se do gu, o gia
ba du, be so ba ge se me a
da go, sa si a be te a da go,
a te a u so a as to a ta i di a,
a ma bi u me di tuz, a te a
pi pi tu da, as to a to pau dau
bi i di o sau di tu
dus, des, das, dis, dos

nini

no

nu

na

ne

n

nini

ni, ne gu, o na, a ma o nā
pi pi a nu nai da go, ai to na
ta amo na, na sai ta su na, o sa ba
o sa u da, u me au mu tu a
da, ni ni a do gu, o sa su na
da onena, ai to na bage ume a,
ogi o na, ma mi ba ge a, u sa ia
u sai me na, a di me na, ma sus ta.
nas, nus, nes, nos, nis,

katu
ko
ku
ki
ke
k

katu

ka tu, ka bi, kai ku, i ku si
ka tu a i go da, i di a ta ka tu a,
go se tu da ka tu a, ka ko a
i ku si, i ku s me na, ka tua o na
da, ba so a i ku si dau ai to na
i ku si, a ma sei ka ta ku me
ba di tuz, su ge a i ku tu, bi de a
es ku ta tu da, be gi o na dau,
nai ko a i ku si dau ba da.
kus, kes, kis, kos, kas

ut, et, it, ot, at,
an, on, in, en, un,
dut, det, dit, dot, dat,
ak, ok, ik, ek, uk
dan, don, din, den, dun, bat,
nik, onek, amak, es kuk, nik,
di ok, soin, e gun on, ai ta,
ga bon, ai ton, bost edo sei,
as to di tuz, ka tu ak ba so an
to pau ni tu zan, bost u me kin
ema ten de dan ne ke a aun di a
da, e un o nak di tuz, ai ta
se me ak i ku si dau e
s m t p b g d n k

olo

li
la
le
lu
l

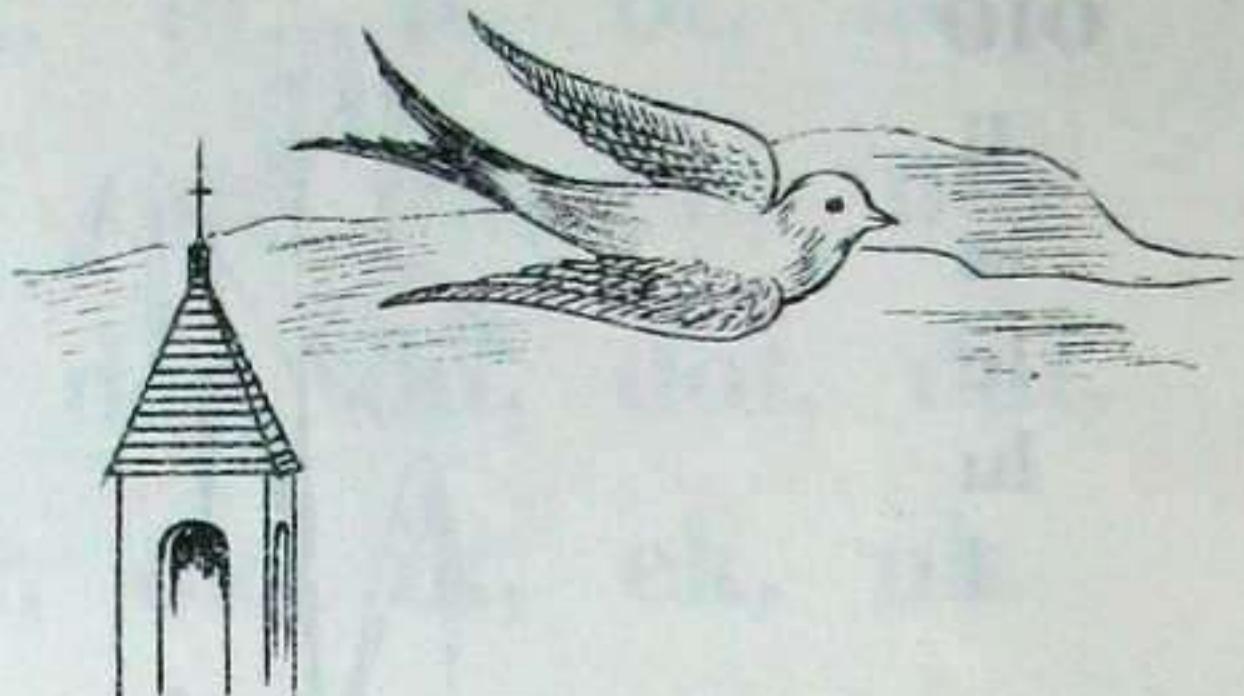

olo

olo ona, labe betea, umea lotua, oloa lotu,
katuak labea asmatu, lilia polita da, oloa
lekatu, pagadi ona daue, lo asko umeak
egindu, emen lili asko dogu, danok otoi
ona egiten dogu, loi aundia dago bidean,
lili asko ikusi dituz, osaba lotan dago, oloak
ale asko dituz, labea betea dago, aita saiatu
da, ola ikusi dau, au ogi emateko, amak egite
bat dau labean ogi asko dogu, betikoa goikoa

enara

ari
ero
iru
ura
r

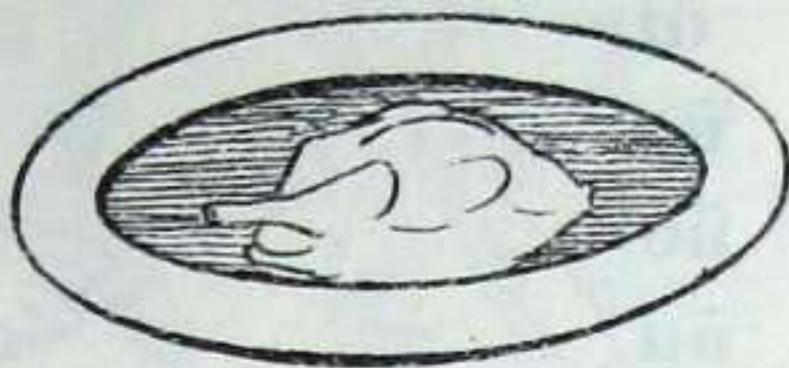

enara

iru, ari, ero, enara polita da, amak aria
eskatu dau, ura erari ona da, basora eraman
dau, umeak pelota dauka, ori katu polita, bai
ume ona ori, aria mea da, bei bat uretan
ikusi dot, aitonak ura eraten dau, amonak
ataritik ondo ikusten dau, buru eroa, usoaren
aragia eman digute, ura irakiten dago, danok
goratu gendun bere asmo ona, iru ariak
erosi nitunean basora nerekin eraman
nitun, ekin lanari, gora begira beti,
baomendira osasunerako aragi obeak.

jaki

jo
ji
je
ju
j

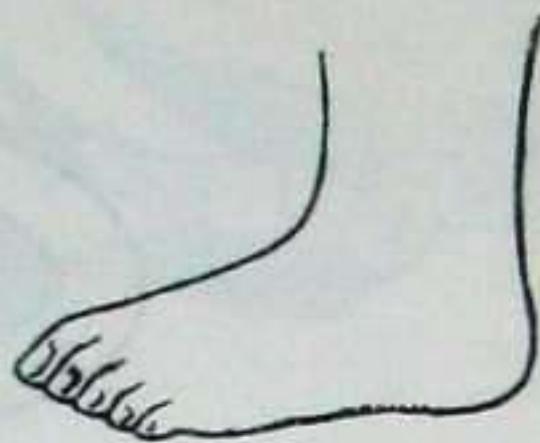

jaki

**jaso, josi, jaube, jibe, oloa jaso dau, amak
umeari eskuak berotu, aitona jaundu da, sasi
batean enara geitu da, amonak josi dau bere
gona, bi semeak jo daue astoa, euri jasa
arida, bi katuak jatera joan dira, basoan ura
dago, burua galdua doa, nora duan badaki,
katuak jakia sumau dau, aitona eta amona
joan dira leku onera ibaia asko aunditu da
jasa onen ondorean, lan asko aitak egin dau,
umiak amona asko maite dau, jasa onen
ostean aterako gara, ama, jostuna emen da.**

oña

ñi
ñe
ño
ñu
ñ

oñ

oña, saña, gaña, ariña, lañua, goitik ura jausi da, aoan miña dauka, amak ogia eman dautsa, ume apaña liraña ta ona, aita enara polita ikusi dot, oñetako ariñak dira onek, euri jasa da lañu ostean, aita deika dago seme apañari, ume ori liraña da, garia ugari da, bidea labaña dago, oñetatik buru año bustida, lañu lodia ikusi dot, au agiñeko miña, sañetik agiña atera dot eta miñak alde egin dau, lañua bean dago

zagi

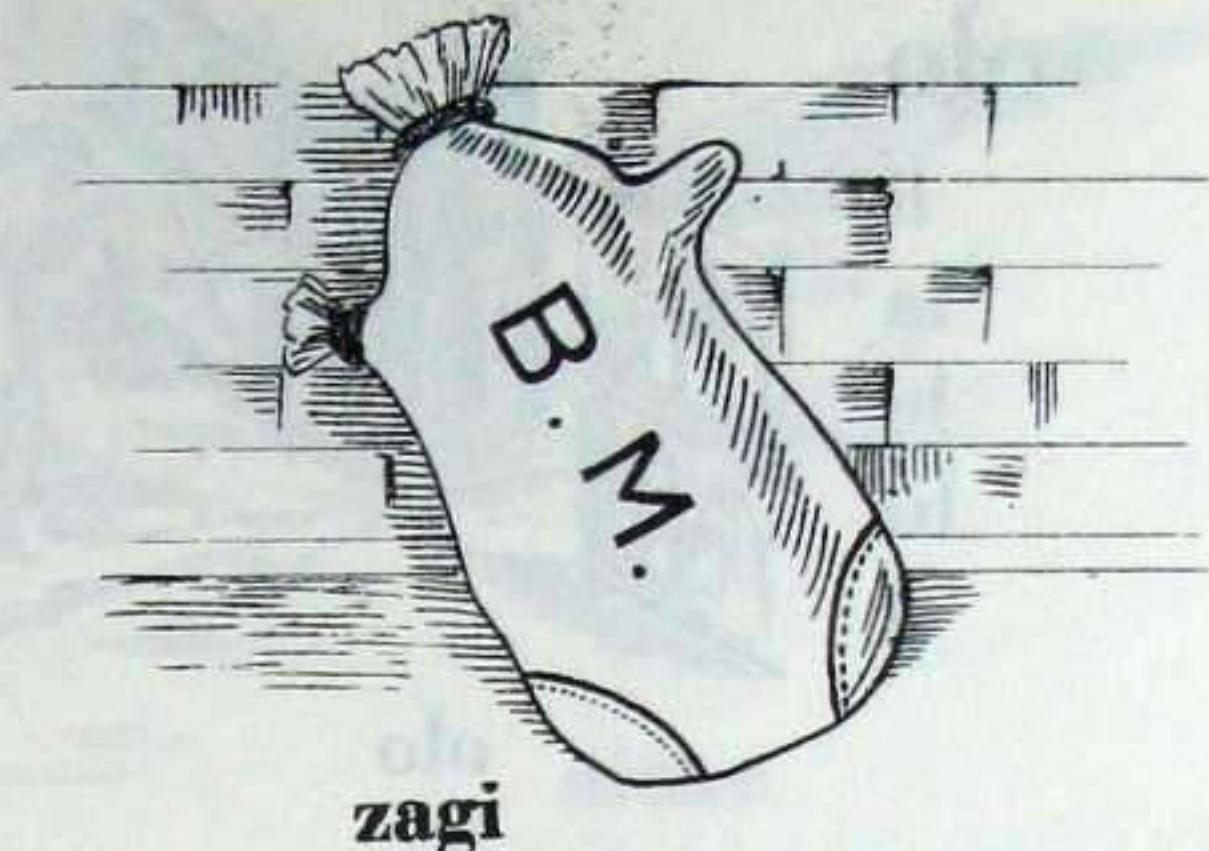
zo

zi

ze

zu

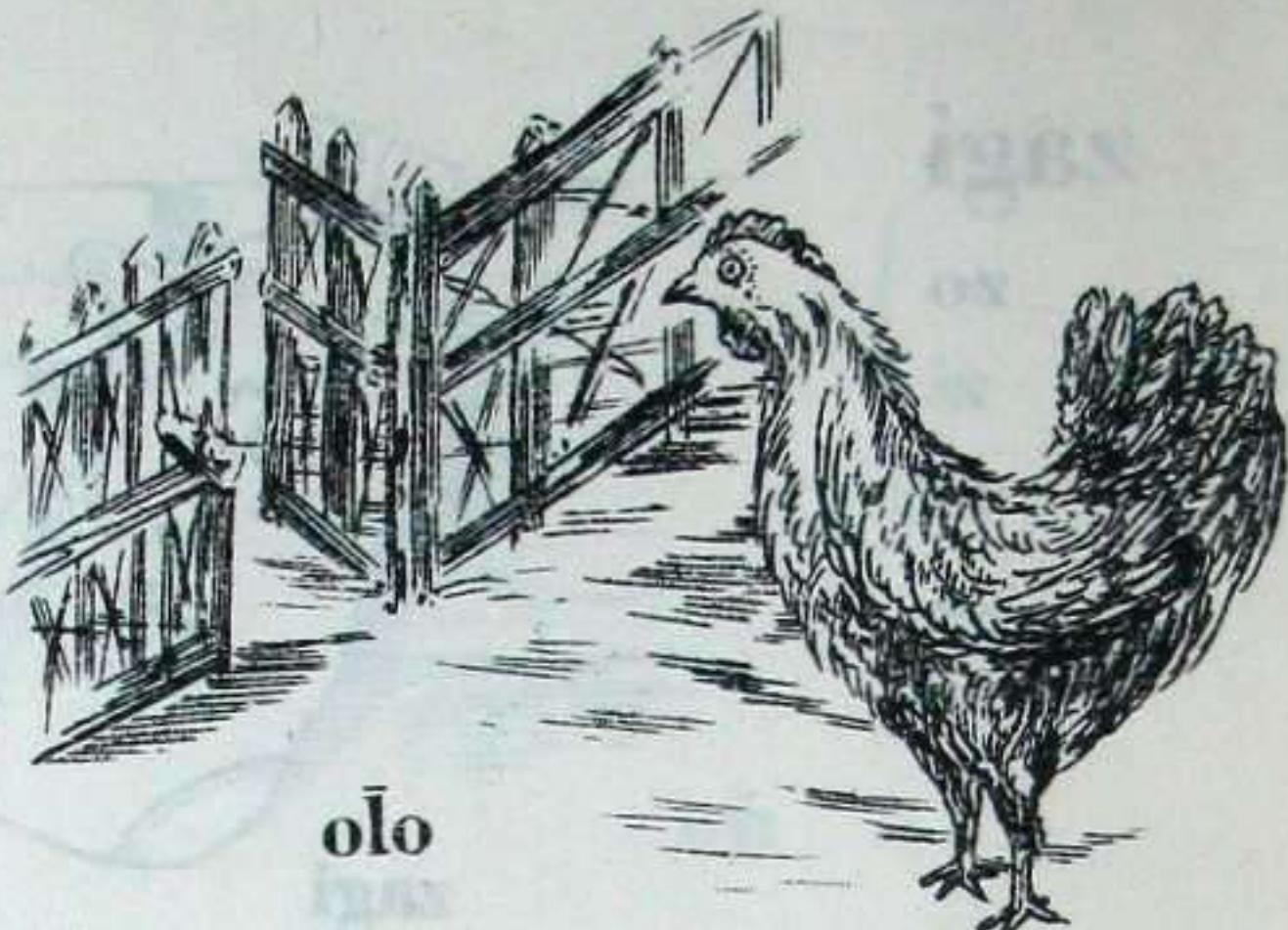
z

**zagi, zulo, ziri, zezen, zori, zagi aundia da
ori, zagia zulora bota, ziri ona, zezena erosí,
begira zaldi au, ibai gañean zubia dago,
beiak astoak zaldiak lau ankakoak dira, amak
zapi polita erosí dau, toki epela ta alaia da,
agiñetako oñazea dauka, ori iñude apaña,
odol asko bota dau, zezena basora bota dogu,
zelai-zelai dago eman zadazu zagi au, zulo
aundia dago, zezena aitak ikusi dau, osabak
zagi bat erosí du, gona zulatua dago**

olo

li
la
le
lu
I

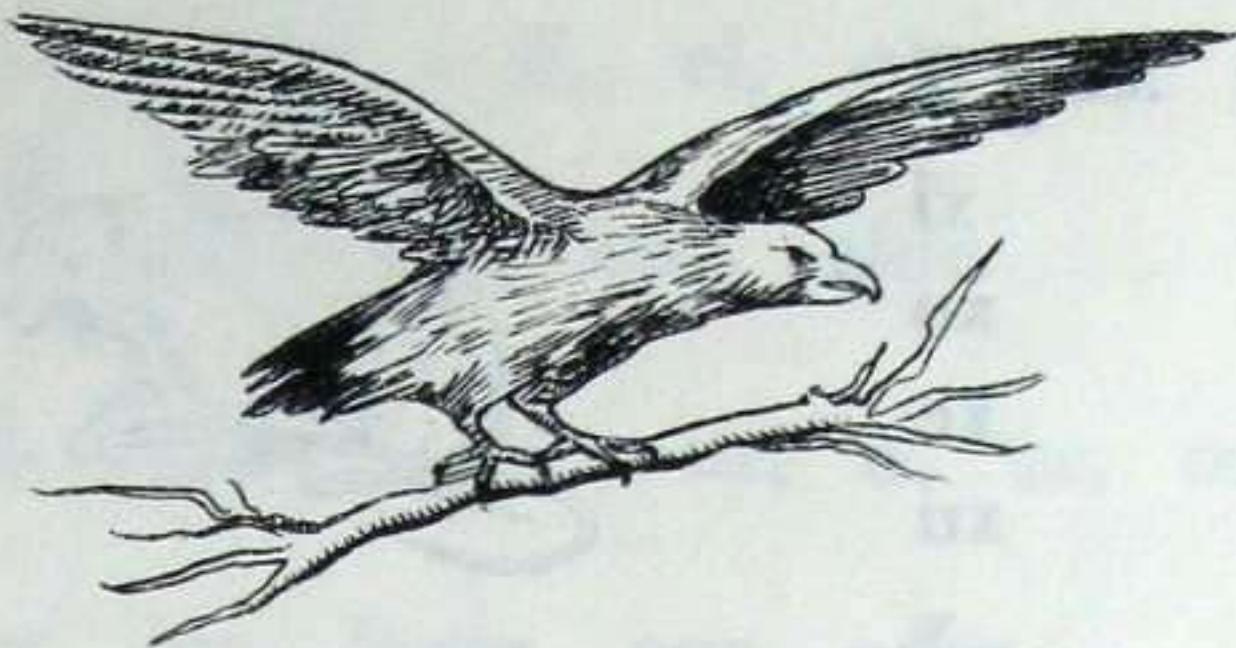
olo

olo, iluna, ila, ilea, lagun ona topau dau,
makila bat dauka, kopeta iluna eta ile zu-ria,
zorioneko olotegia da, olotegi iluna ura gotik,
laguna ila da, aita ta semea goizian il ziran,
oloa gurea da, olo bat erosiko nuke, ilero
ilea moztu ta egunero ura eran, nere amonak
olo asko dituz olategi polita egin daue,
amonak ile zuria dau, makila eder bat topau
dot, egunero ikusten dot aldameneko zezena.

aldameneko zezena gaiztoa da

aŕano

eŕe
áro
ára
óru
ŕ

aŕano

eŕia, aria, áro, aŕano, eŕi zaŕa da, eŕotan
aŕia dago, mutila ároa da, ara non dijoan
aŕanoa egaka, ura óru gogoŕa, negu goŕin
bizi gara, aŕain zaŕa gazia da, asmo ona
euan ogi ori eŕe bería da, luŕa boronbila da,
izar edeŕa ikusi dogu, zilaŕa menasta da,
eŕekak ura darauma, aŕano aundi bat ikusi
dogu, iturí artan ur gozoa dago, sagaŕa ta
pikua onak dira, sagardoa sagaŕaz egiten da,
gizon ori oso ároa da, ostoa ugari dator

xagu

xi

xo

xe

xu

x

xagu

xamuŕa, kaŕaxi, xomoŕo, xakaŕa, umea kaŕaxika dago, aitona ximuŕa dago, xomoŕo luxe bat ikusi d t, ogi bigu a jan dau, aragi ori xamuŕa da, ume zitala, xakaŕa dauka begian aita gaxo daukagu, sendagilea etor i da ikustera, nere aitak zaldi zuria erosi dau, aldameneko au a beti kaŕaxika dago, amonak sagar ximur-ximuŕa jan dau, bera bezi n ximuŕa, ta bera bezi n gozoa, xagu-xa a ikusi det, sendagile ona daukagu, gaxoak pozez dagozde

li, le, lo, la, lu, - il, el, ol, al, ul,
alki, alde, ibil, opil, alde
ŕa, ſu, ſi, ſe, ſo - ar, ur, ir, er, or
gogor, lur, legor, aur, eder
ñó, ñe, ñi, ña, ñu - oñ, eñ, iñ, añ, uñ
gaiñ aŕi goiñ
zi, za, ze, zu, zo - iz, az, ez, uz, oz
azpian, auzpez, ozgiro, iňoiz
xo, xe, xi, xa, xu - ox, ex, ix, ax, ux
laxter, kixkali, ixtilu, bixkor
umea auzpez erori da
poxpolin edeŕa egan ikusi dogu
nere amak ile kixkuŕa dau,
s m t p b g d n k l l r j ñ ſ z x

leyo

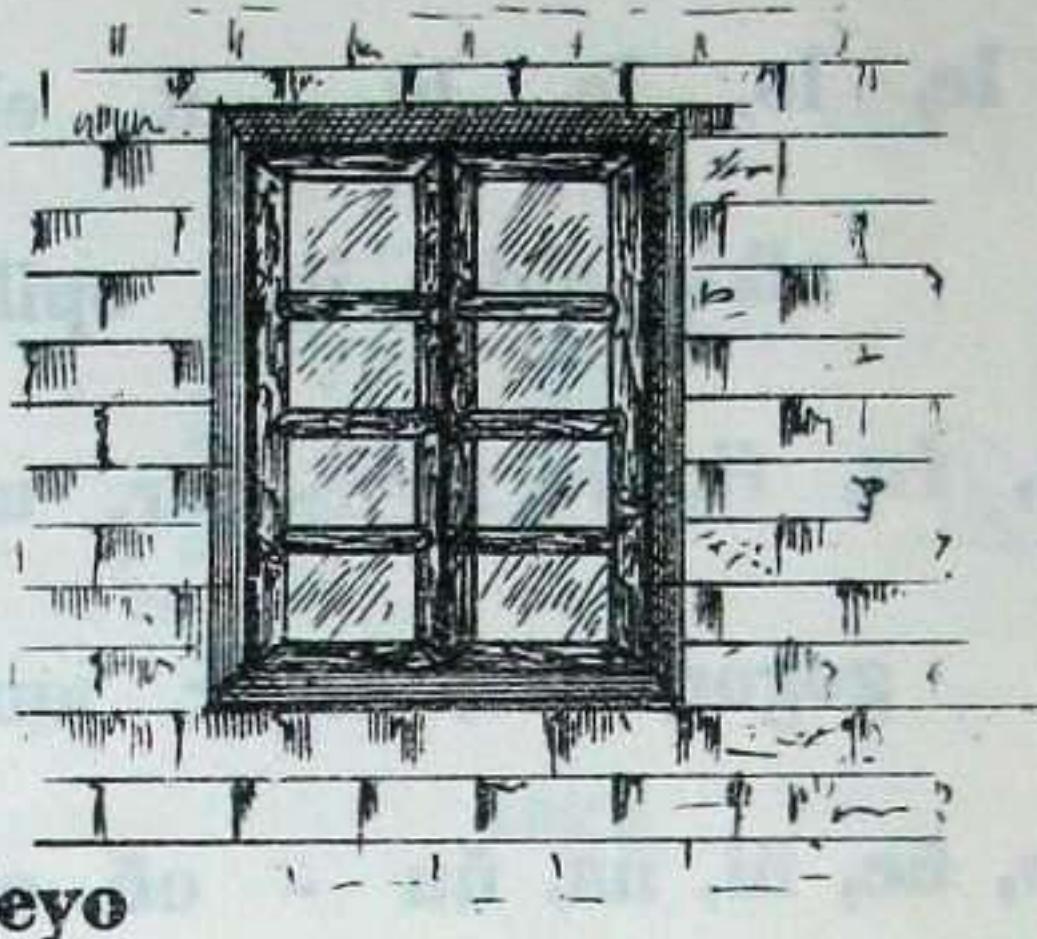
yi

yu

ya

ye

y

leyo, laya, áraiña, beya, laya ona da, áraiña

zaŕfa da, lotara joan ezkerro leyoa ez zabaldu,

iriki zazu leyo ori, beyaren aragia ona izaten

da, ardaauak eta jaki onak badaue indára,

gizona iya-iya leyotik bera jausi zan, nere

aita eta zure anayak layan egiten daue, ardaua

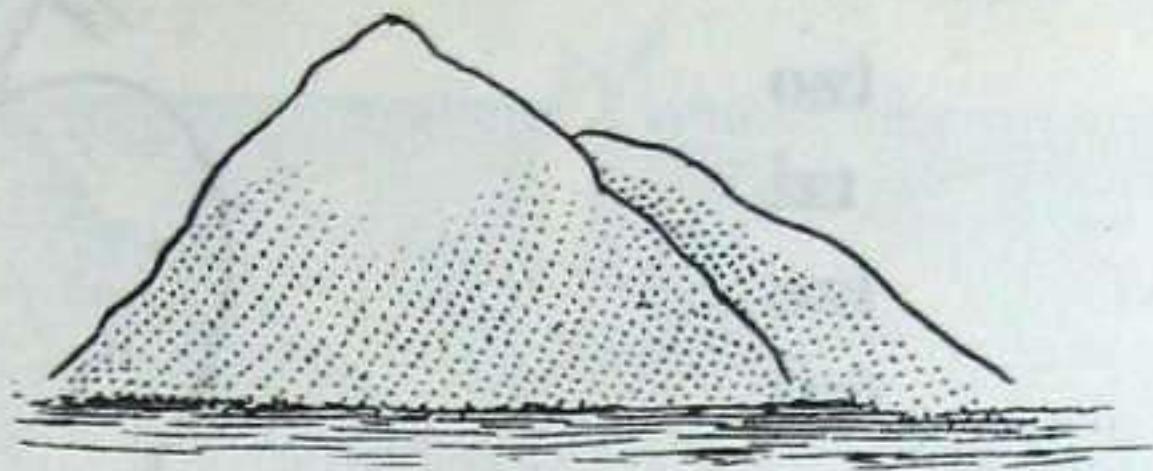
eta sagardoa eramango deutset, bañan erarik

onena ura da, áraiňak uretan bizi dira, zure

aitak laya beŕia erosi dau baita sega bere

tontor

ti
ta
tu
te
t

tontor

umeak asko mate du totoa, ume kutuna da
orixe, tontor artara igoko gara, ez dakit
zenbat mate zaitudan, alaxe itozan gure
toto maitea, pataŕa artuta pizkortu, asko
eranda moskortu, tapa-tapa goraño igo zan,
bere kutuna zan ura, tunkurunkuntun, toto oni
mate mate egizu, gure seazkak kunkun egiten
dau, nik badot ama, maite dot, aur a tapa
tapa asi da, mendi oyek tontor aundia daue,
tori mosu bat eta mate mate egizu

biotza

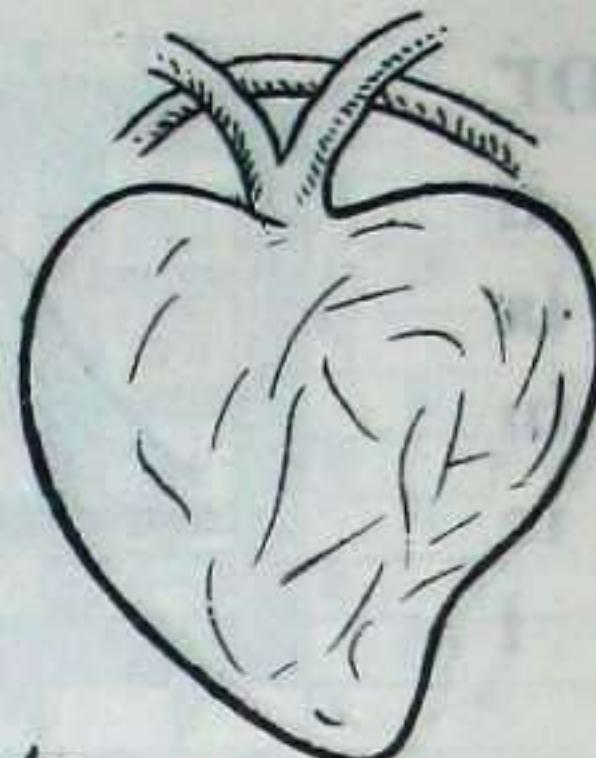
tzo

tzi

tze

tzu

tz

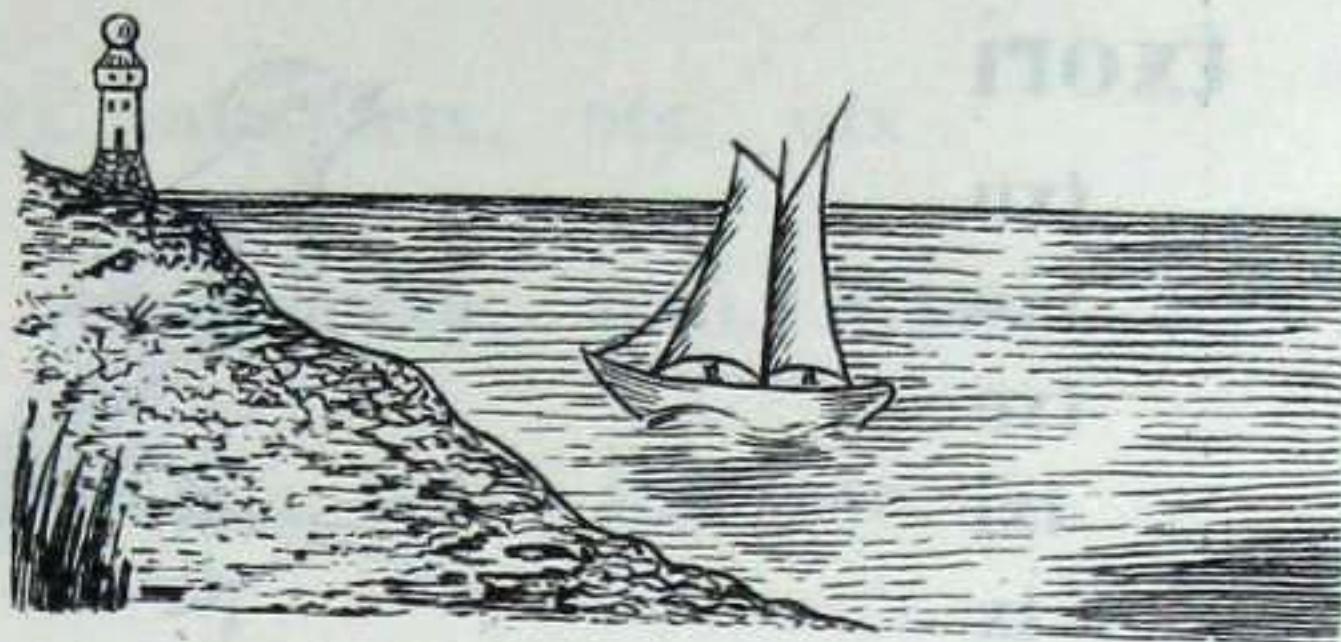

biotz

atzo, izotza, baratza, etzi, atzo ekaí genduan zakúra, biotz oneko umea da, gauza guzietan ertzak azkenak dira, itza emon deutzat nozki, txarkeri aundia egiñ eufsan, ezkontza ona egin eien euan, ontzia artuta itúira joan da, itzuli doa, nere amandrea etzi etoíriko da, ume oŕek zortzi urte dituz guk baratz ederá daukagu, zakurak arkumearen biotza jan dau, zure anayak negar asko egin dau, atzo etoír zan jostuna soñeko polita egitera.

itsaso

tsi
tse
tsu
tsa
ts

itsaso

autsa, isatsa itsatsi otsoa, itsasoa zabala da,
aŕaiñak itsasoa maite dau ur utsa eraten det, uts
egin dedala badakit, atzo il ziran amar atso,
atsegin aundia bilatzendet, beyaren gorputza
aundia da, betik aurera begiratu ez atzera, ez
lotsatu onak izaten, biar etoríko da neure
ama eta etzi zure aitona, itsas-ontzi polita
ekaŕiko euts neuri eta zuri pelota, etzi joango
naz itsasoa ikustera, zabala dala diñoe, bide
ortan auts aundia dago

txori

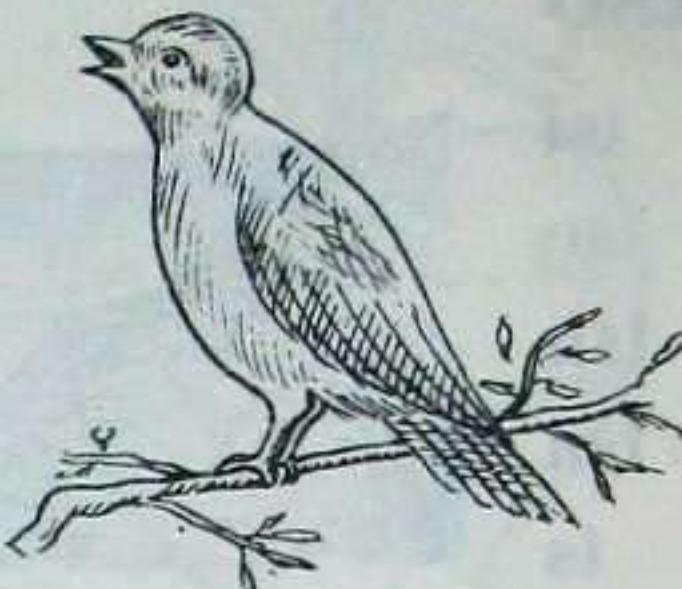
txu

txa

txe

txi

tx

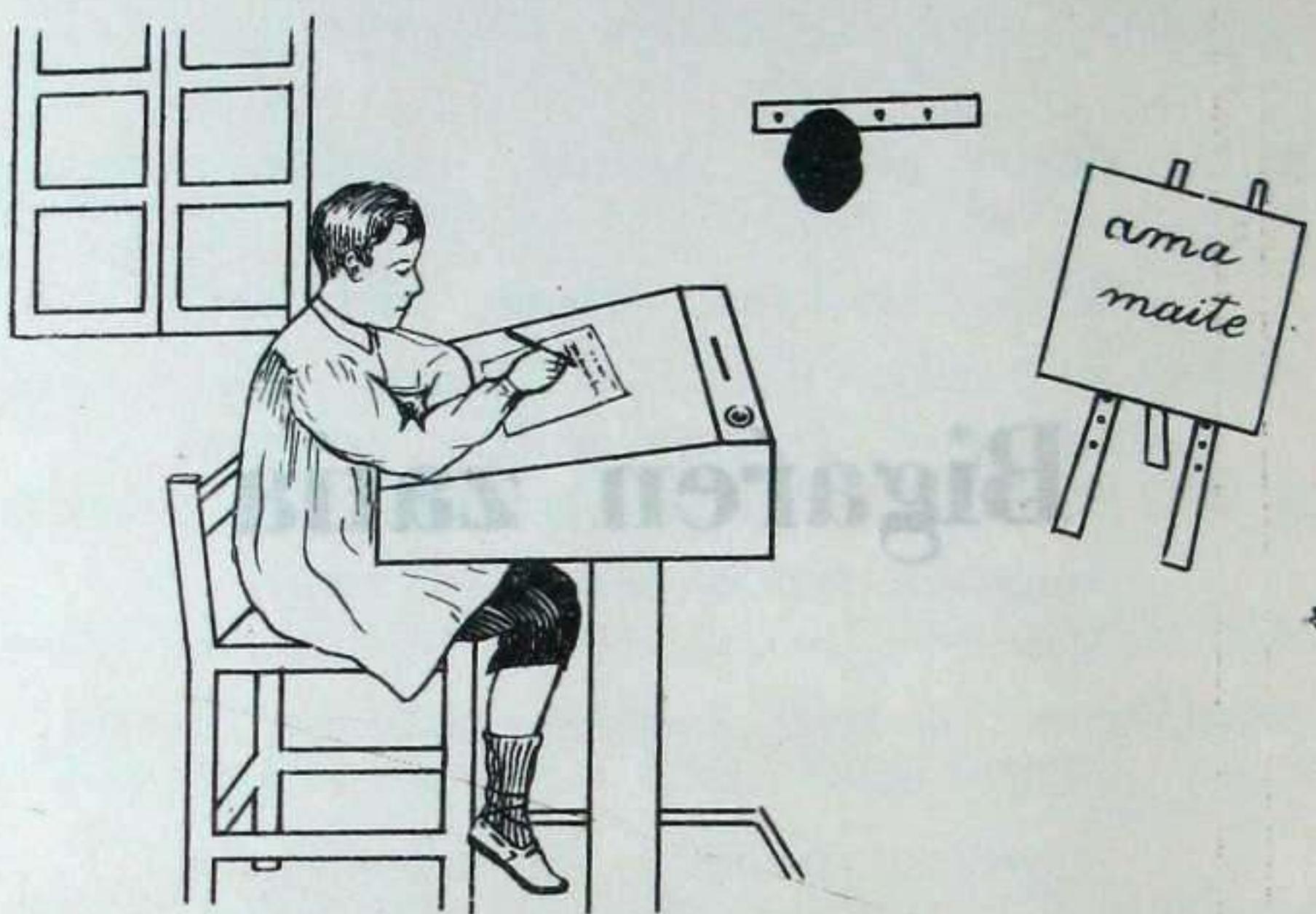

txori

txoko, etxe, txuri, txabola, txoria txio-txioka diardu, artzaiñaren txabola ez da txuria beltza baño, uŕetxindoŕa basoan, txepetxa ariña da, txoko artan txapela itxi, lotsa gutxi onak izateko, tximista jausi ta txabola eŕe, etxetxo bat mendian dauka, txutxu-mutxu egitea itxusi da, itxura txaŕa artu dau, untxi txikia da, gizon oŕek txapel txikia dauka, geiegitxo artu dozu, enara txio-txioka diardue, zakuŕak txoko polita topau du, erlea loretik-lorara dabil

itx, atx, etx, otx, utx
itxu, etxe, utxa, atxo, otxen
atz, otz, etz, itz, utz
zintz, zantz, zentz, izkintz, izkuntz, aruntz
kras, kriskras, írintz, zirt-zart
txor-txor, tragatz, púrust, printzel
batzuek gazta eskatzen euen
txoritzua txi-txio zugaitz gaztean diardu
nekez etoŕiko da artzaña
noizpeinka izar beŕiren bat agertzen da ortzean
xaguak kaŕax-kaŕax jaten dau intxaurá
egizu zintz ume, txekor ona erosi euan
itxua izatea negargaría da
txakur ori gaztetxoa da etxea ondo zaintzeko

Bigaŕen zatia

a e i o u s m
a e i o u s m
o i a u e s m
i e u o a s m
u a o e i m s
e u i o a m s

uso **asea** **sasi** **usua**
uso *asea* *sasi* *usua*
ama **ume** **mosu** **sei** **ume**
ama *ume* *mosu.* *sei* *ume*

ate	aita	asto	amu
ate	sita	asto	amu
auspo	pupu	pipia	topau
auspo	pupu	pipia	topau
baso	beso	bei	busti
baso	beso	bei	busti
bi			
ogi	ego	gose	dago
ogi	ego	gose	dago
suge			
idi	bide	dago	badogu
idi	bide	dago	badogu

ona	aitona	osasuna			
ona	aitona	osasuna			
katu	kabi	ikutu	ikusi		
katu	kabi	ikutu	ikusi		
enara	iru	ari	ur	buru	
enara	iru	ari	ur	buru	
labe	olo	loa	loi	lili	leku
labe	olo	loa	loi	lili	leku
jaki	josi	jo	jan	jipoi	
jaki	josi	jo	jan	jipoi	

agiña oña aña ariña

agiña oña aña ariña

zagi zulo zezena zelai

zagi zulo zezena zelai

oloa ilun ilea ila olotegia

oloa ilun ilea ila olotegia

aŕano eŕo zaŕa eŕota aŕa

aŕano eŕo zaŕa eŕota aŕa

xagu zakurá ximurá gaŕaxi

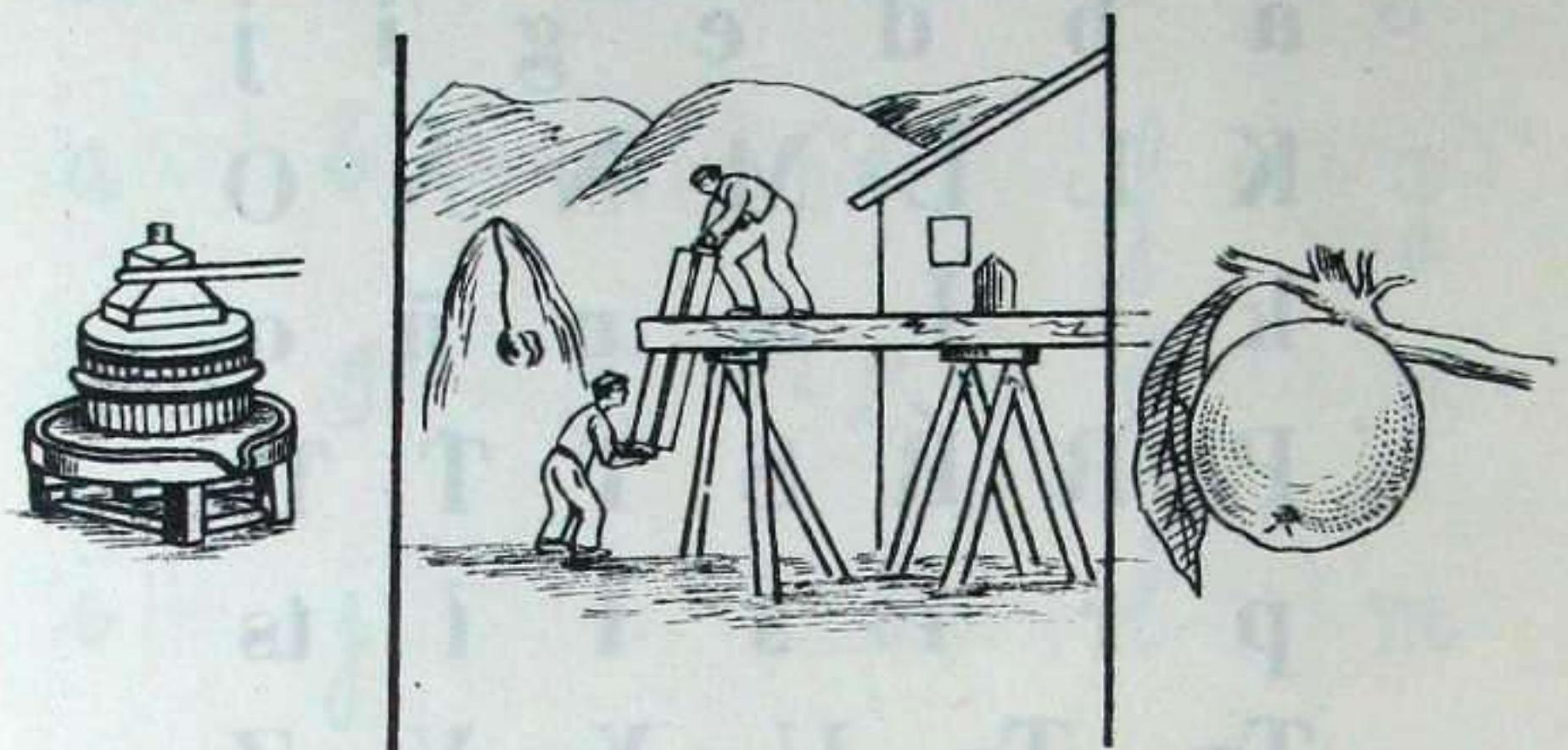
xagu zakurá ximurá garaxi

leyo	laya	aña	beya
leyo	laya	aña	beya
ton̄or	kutun	ito	toto
ton̄or	kutun	ito	toto
itsasoa	autsa	otsoa	atsoa
itsasoa	autsa	otsoa	atsoa
txori	etxe	txuri	txabola
txori	etxe	txuri	txabola
biotza	otza	baratza	zortzi
biotza	otza	baratza	zortzi

a	B	D	E	F	G
a	b	d	e	f	g
J	g	K	L	l̄	M
i	j	k	l	l̄	m
N	N̄	O	P	R	
n	ñ	o	p̄	r	
Ñ	ſ	ñ	ñ̄	ñx	
i	s	t̄	t̄	tx	
ñ	ñx	u	x	y	z
ts	tx	u	x	y	z

A	B	D	E	G	I	J
a	b	d	e	g	i	j
K	L	LL	M	N	Ñ	O
k	l	ll	m	n	ñ	o
P	R	Ŕ	S	T	Ŧ	Ts
p	r	ŕ	s	t	ŧ	ts
Tx	Tz	U	X	Y	Z	
tx	tz	u	x	y	z	

**Anton, Donostia, Joxe, Tolosa,
Ondarabi, Xabier, Martin, Pelo
Ernani, Iruña, Bidasoa, Miren,
Urumea, Sebasten, Kantauri,
Laúnaří, Lukas, Urola, Itziar,
Zarautz, Gaztelu, Txomiñ,
Yarza, Nikola**

Zer egiten daue gizon onek?

Nola deitzen iako igali oni?

Zenbat gizon ikusten dituz?

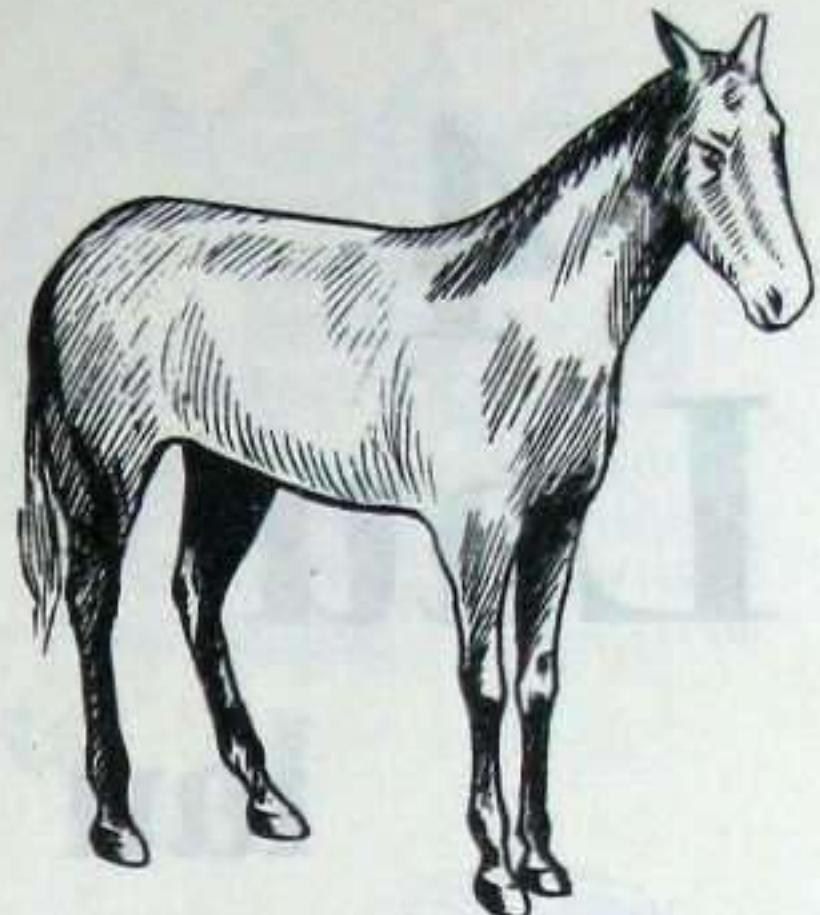
Nun txikitzen da sagarra?

Zenbat egun dituz urteak? eta asteak?

Zer txori ikusten dituguz udabarrian?

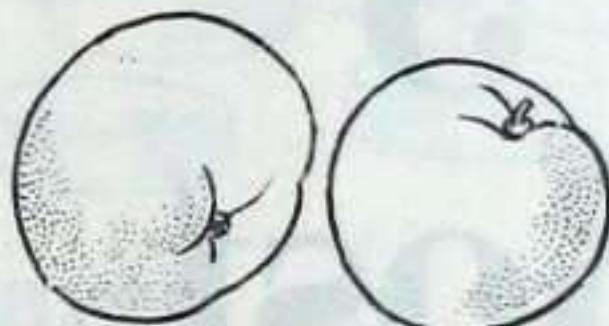
Noiz asten da udabarria? Zein etofí da? Ondo al zagoz?

1
Bat

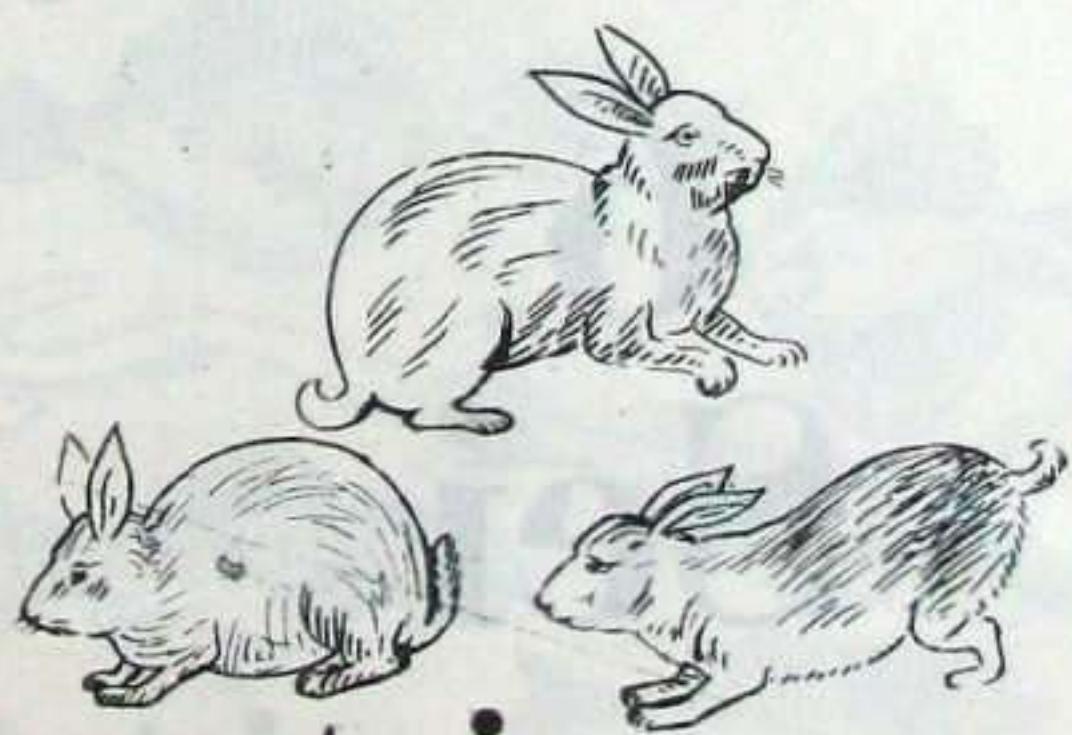
zaldi bat

2
Bi

bi sagar

3
Iru

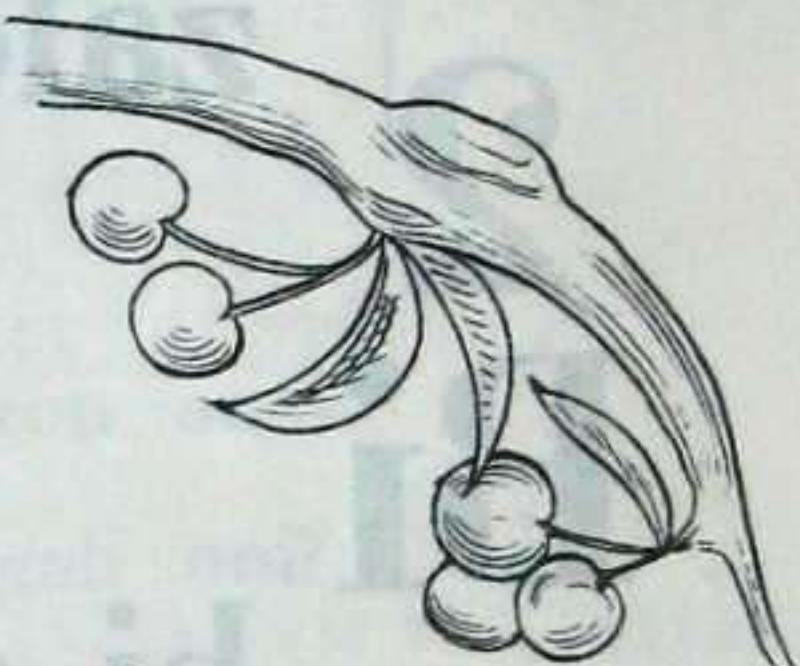
iru untxi

4
Lau

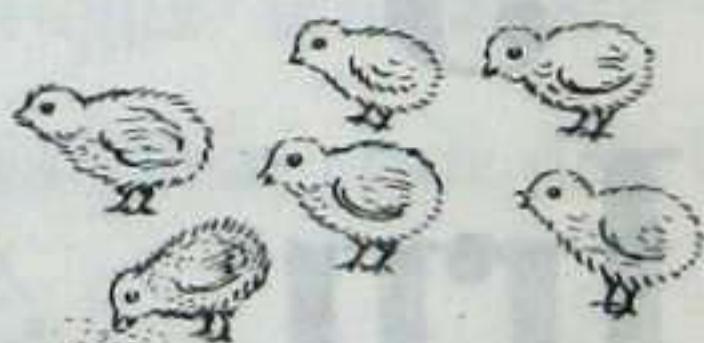
lau lora

5
Bost

bost ginga

6
Sei

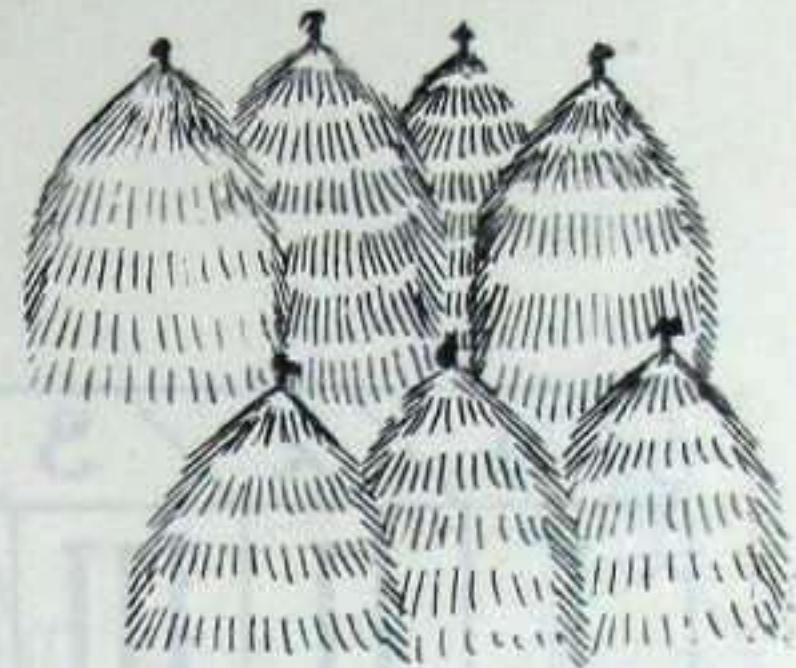

sei txito

7

Zazpi

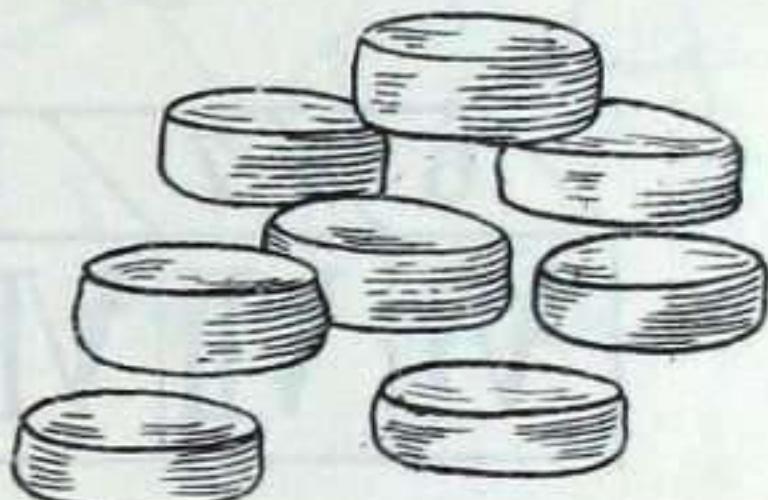
zazpi meta

8

Zortzi

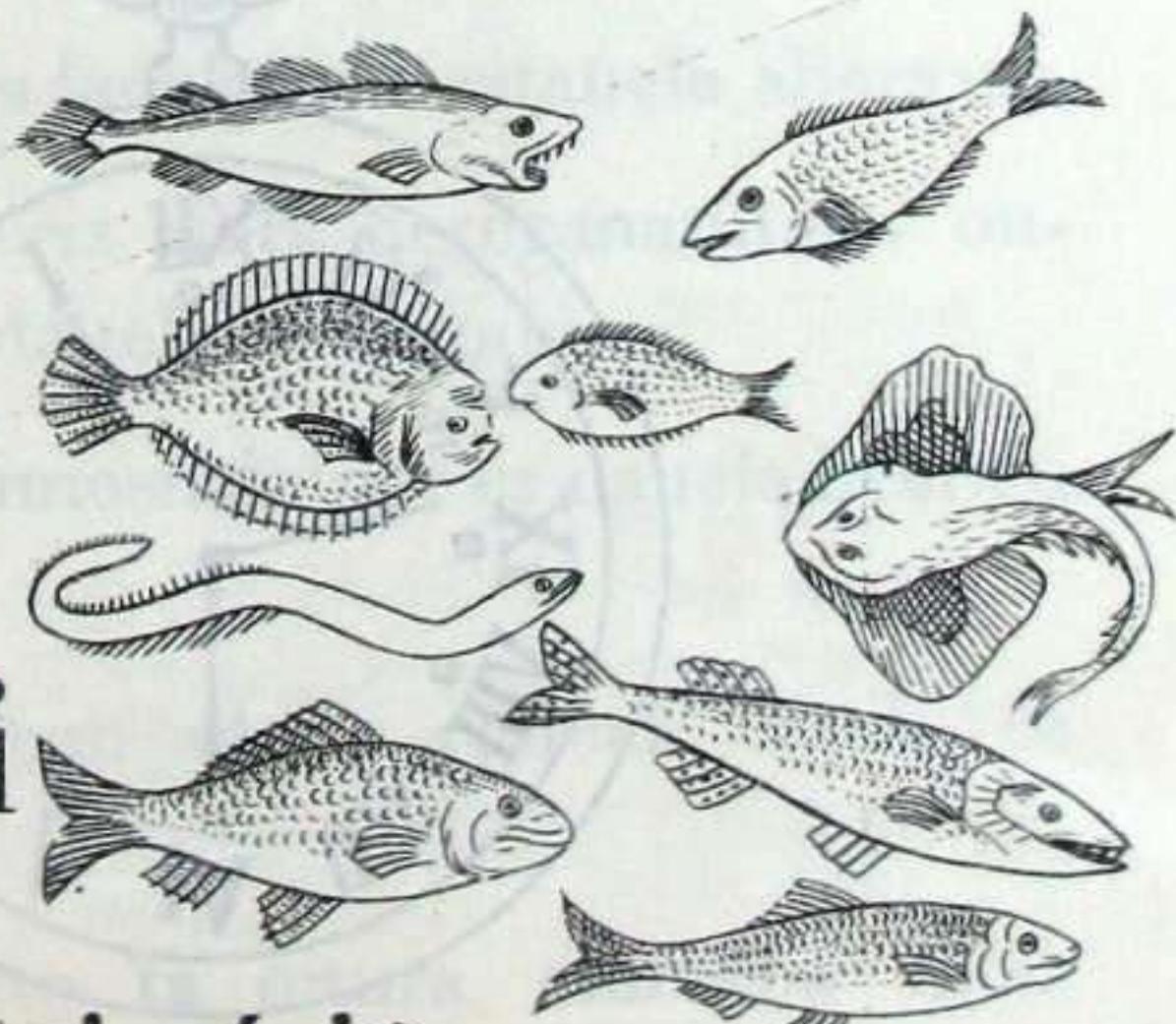
zortzi gazta

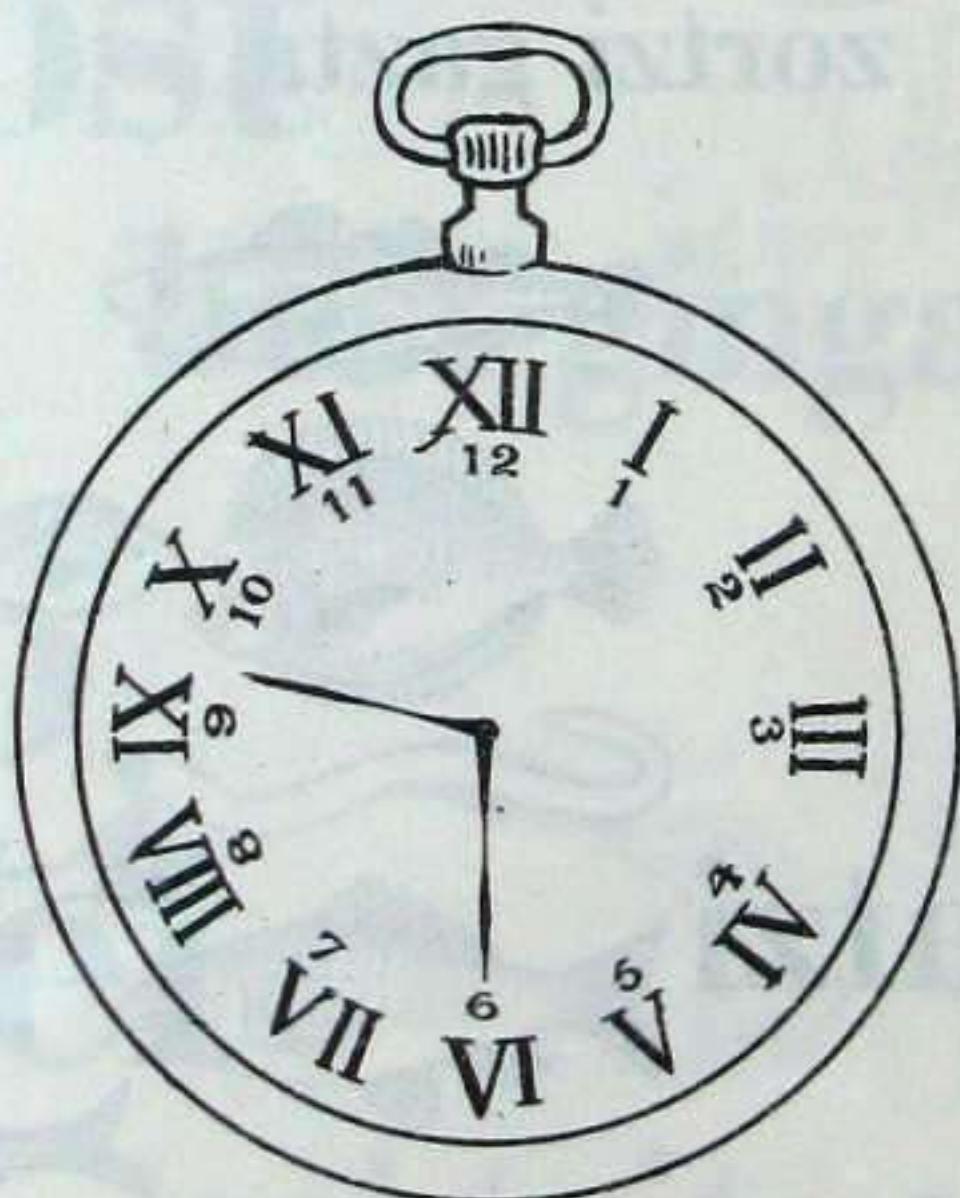
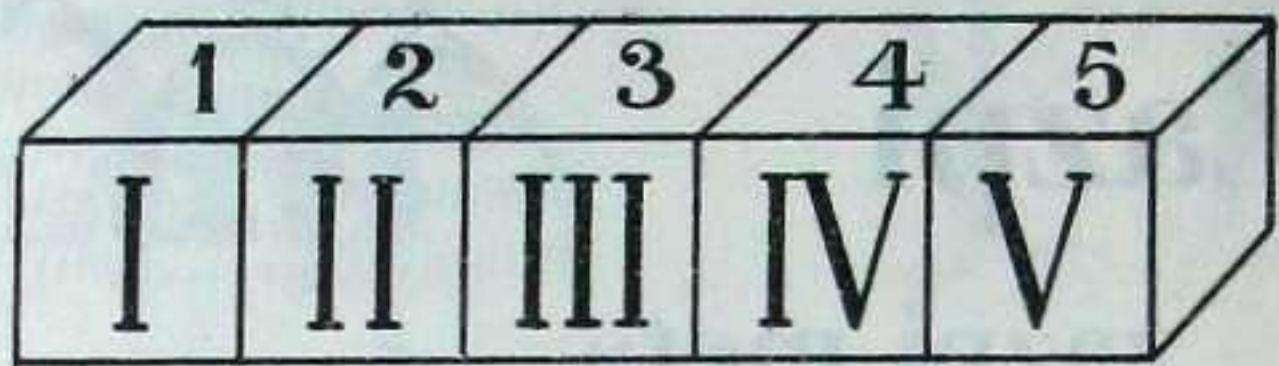

9

Bederatzi

bederatzi araiñ

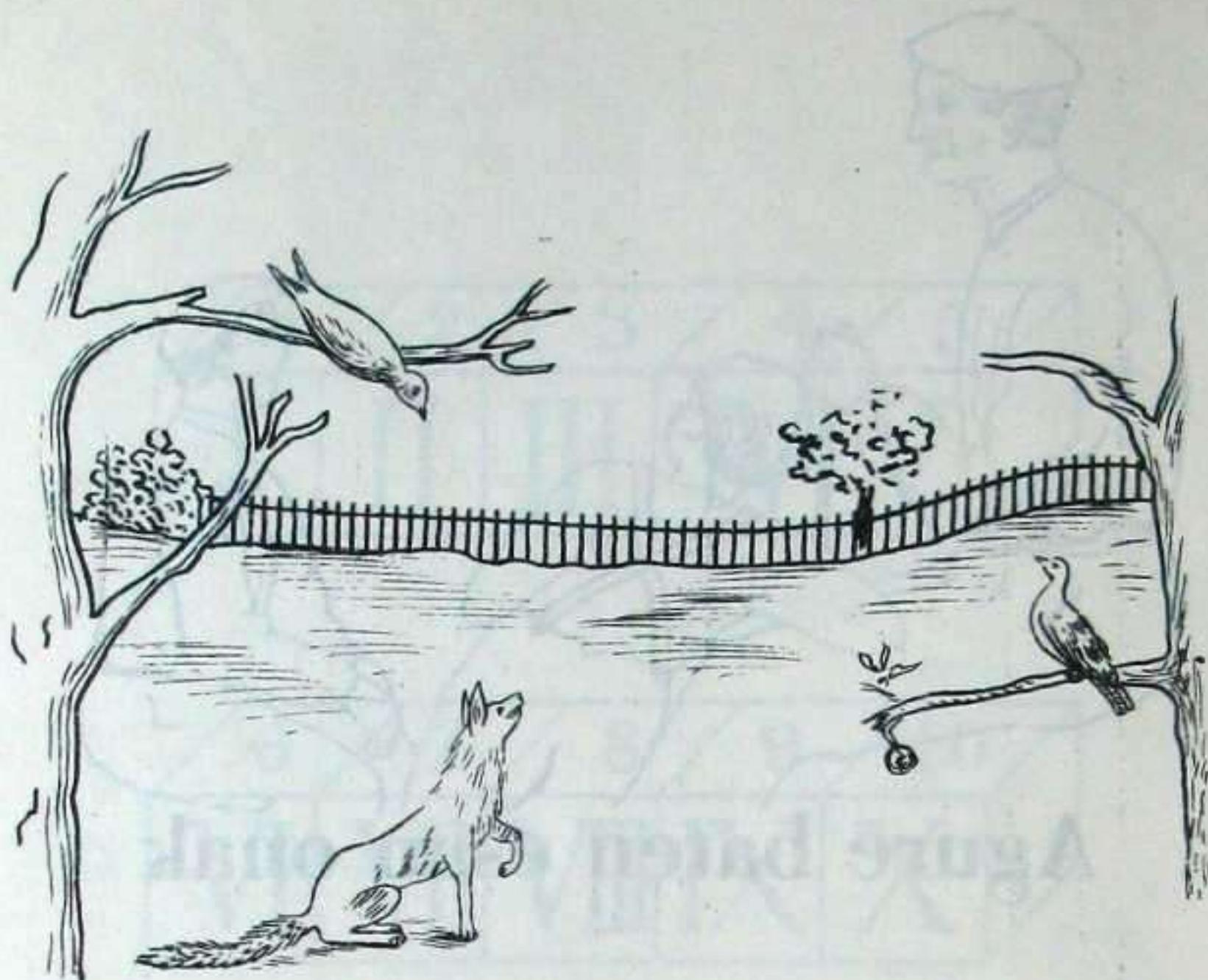

Agure baten esan onak

Agure batek, bein bere inguruan eukan mutiko salari bost gauza onek esan eu tsezan:

1. Jai eguneko lanak iñor eztauela aberaztu.
2. Bidebagekeriz nork bereganatutako ondasunak iñor ez dauela zoriundu.
3. Ukar edo limosnak iñor ez dauela beartsu egin.
4. Goiz aratzean otoitz egiteak lanik ez duala atzeratu.
5. Seme gaitzeta oitura txarekoa iñoz bere ez dala zorionekoa izan.

Zozoa, usoa ta azeria

Zozoak usoak azeriak lan bezia ei euen, baso zala artuta.

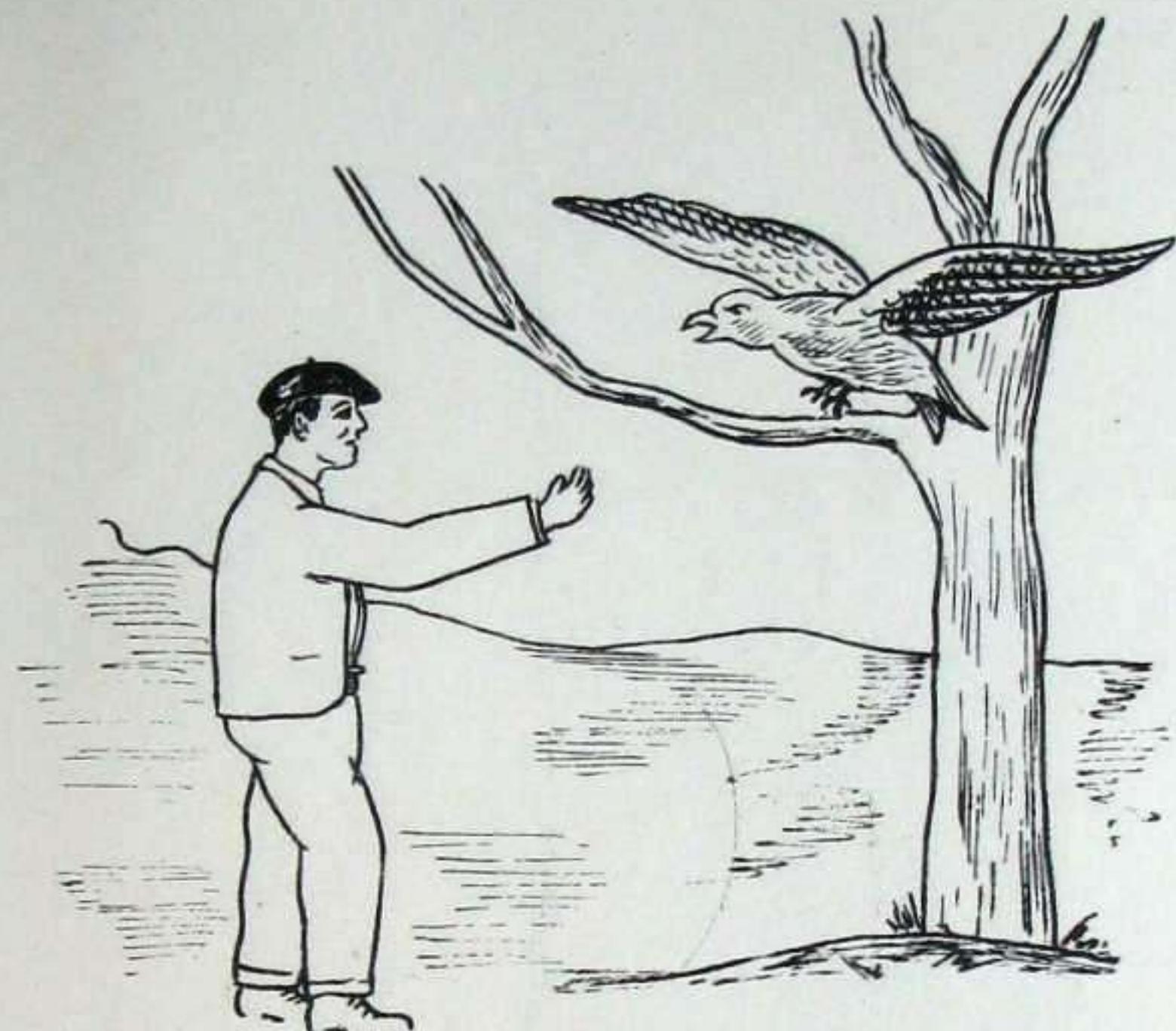
- Zuek isten badezute zoroa nik atxurtu - esan ei eutzen azeriak.

Itxi ei euen ba, ta gero:

- Zuek atxurtzen badezue nik ebaki.

Artan lan danak eragin ei euezan. Azkenian partiketa ba...

- Y zuria azan legez, - azeriak usoari - lastoa iretzat, ta i beltza azan legez - zozoari - zalkak itzat ta ni azeri buru gofia nazan legez gariak nitzat.

Gizona eta saia

Gizon bat saiengana uferatuta berbetan azi zan. ¡Zure egoak banatzka ega egiteko apurtxo bat!....

— Saiek erantzun eutsan: Ori baño ez bada ordu laurdenean ibiliko zara.

Bestea pozik erantzun onegaz gelditu zan.

— Jafi zaite nere lepoan. Jafi zan eta era berean azi ziran egan; bañan iskutatzeko ordua elduzanean:

Nik esana egin det,— esan zion saiek gizonari,— ta astindu bat em naz utzi zuan erortzen gizona atx- artean.

GIBERELLUS MONILI

of fungi, which are the predominant microorganisms in the soil, and perhaps, therefore, can account for the increased disease incidence. It is also possible that the increased incidence of disease may be due to the increased rainfall, which has been observed during the last few years. The increased rainfall has probably increased the amount of organic matter in the soil, which may have contributed to the increased incidence of disease.

